

Brussel, 22.7.2019
COM(2019) 342 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**over de gezamenlijke evaluatie van de uitvoering van de Overeenkomst tussen de
Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika inzake de verwerking en doorgifte
van gegevens betreffende het financiële berichtenverkeer van de Europese Unie naar de
Verenigde Staten ten behoeve van het traceren van
terrorismedinanciering**

{SWD(2019) 301 final}

De Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika inzake de verwerking en doorgifte van gegevens betreffende het financiële berichtenverkeer van de Europese Unie naar de Verenigde Staten ten behoeve van het programma voor het traceren van terrorismefinanciering (TFTP) is op 1 augustus 2010 in werking getreden¹.

Procedurele aspecten

Artikel 13 van de overeenkomst voorziet in de uitvoering van regelmatige gezamenlijke evaluaties van de waarborgen, beschermingsmaatregelen en wederkerigheidsbepalingen door evaluatieteams van de Europese Unie en de Verenigde Staten, bestaande uit medewerkers van de Europese Commissie en van het Amerikaanse ministerie van Financiën, vertegenwoordigers van twee gegevensbeschermingsautoriteiten uit de lidstaten van de EU, en eventueel ook experts op het gebied van beveiliging en gegevensbescherming en personen met gerechtelijke ervaring.

Dit verslag betreft de vijfde gezamenlijke evaluatie van de overeenkomst sinds de inwerkingtreding ervan en bestrijkt een periode van 35 maanden, nl. van 1 januari 2016 tot en met 30 november 2018. De eerste gezamenlijke evaluatie van de overeenkomst, die in februari 2011² werd uitgevoerd, had betrekking op de periode van de eerste zes maanden na de inwerkingtreding van de overeenkomst (1 augustus 2010 tot en met 31 januari 2011) en de tweede gezamenlijke evaluatie, die plaatsvond in oktober 2012³, had betrekking op de volgende periode van 20 maanden (1 februari 2011 tot en met 30 september 2012). De derde gezamenlijke evaluatie, die plaatsvond in april 2014, bestreek een periode van 17 maanden (1 oktober 2012 tot en met 28 februari 2014)⁴. De vierde gezamenlijke evaluatie, die plaatsvond in maart 2016, bestreek een periode van 22 maanden (1 maart 2014 tot en met 31 december 2015)⁵. Op 27 november 2013 hechtte de Commissie haar goedkeuring aan de mededeling over het gezamenlijk verslag van de Commissie en het Amerikaanse ministerie van Financiën met betrekking tot de waarde van de in het kader van het TFTP verstrekte gegevens, overeenkomstig artikel 6, lid 6, van de overeenkomst⁶.

In overeenstemming met artikel 13, lid 3, van de overeenkomst werd de Europese Unie voor de doeleinden van het onderzoek vertegenwoordigd door de Europese Commissie en de Verenigde Staten door het Amerikaanse ministerie van Financiën. Het evaluatieteam van de EU stond onder leiding van een hoge ambtenaar van de Commissie en bestond in totaal uit twee personeelsleden van de Commissie en vertegenwoordigers van twee gegevensbeschermingsautoriteiten.

¹ PB L 195 van 27.7.2010, blz. 5.

² SEC(2011) 438 final.

³ SWD(2012) 454 final.

⁴ COM(2014) 513 final en SWD(2014) 264 final van 11.8.2014.

⁵ COM(2017) 31 final en SWD(2017) 17 final van 19.1.2017.

⁶ COM(2013) 843 final van 27.11.2013.

De vijfde gezamenlijke evaluatie werd uitgevoerd in twee hoofdfases: op 15 januari 2019 in Den Haag, in het gebouw van Europol, en op 31 januari en 1 februari 2019 in Washington, in het Amerikaanse ministerie van Financiën.

Dit verslag is gebaseerd op de gegevens in de schriftelijke antwoorden die het Amerikaanse ministerie van Financiën heeft gegeven naar aanleiding van de voorafgaand aan de evaluatie door de EU toegezonden vragenlijst, op informatie die is verkregen uit de besprekingen met personeel van dat ministerie en leden van het Amerikaanse evaluatieteam alsook op informatie uit andere, openbaar beschikbare documenten van dat ministerie. Voorts berust het verslag op informatie die bij de evaluatie door personeel van Europol is verstrekt, waaronder bijdragen van de functionaris voor gegevensbescherming van Europol. Om de beschikbare informatie aan te vullen, heeft de Commissie ook contact gehad met en informatie ontvangen van de aangewezen verstrekker en op 3 april 2019 een vergadering belegd om feedback van de lidstaten te krijgen over de wederkerigheidsbepalingen van de overeenkomst.

Aanbevelingen en conclusie

Op basis van de informatie en de uitleg die van het Amerikaanse ministerie van Financiën, Europol, de aangewezen verstrekker en de onafhankelijke toezichthouders zijn ontvangen, de controle van relevante documenten en van een aselechte steekproef van zoekopdrachten in de in het kader van het TFTP verstrekte gegevens, is de Commissie ervan overtuigd dat de overeenkomst en de bijbehorende waarborgen en controles naar behoren worden uitgevoerd.

Europol vervult zijn verificatietaken volledig in overeenstemming met artikel 4, op basis van gedetailleerde en regelmatig bijgewerkte aanvullende documentatie van het Amerikaanse ministerie van Financiën. Het toezichtmechanisme functioneert soepel en waarborgt dat de verwerking van persoonsgegevens in overeenstemming is met de voorwaarden van artikel 5. Alle niet-geëxtraheerde gegevens worden uiterlijk vijf jaar na ontvangst verwijderd, overeenkomstig artikel 6, lid 4, van de overeenkomst.

Het TFTP is nog steeds een belangrijk instrument voor het verschaffen van tijdige, nauwkeurige en betrouwbare informatie over activiteiten die vermoedelijk verband houden met de planning en financiering van terrorisme. Het helpt bij het wereldwijd identificeren en traceren van terroristen en de netwerken die hen ondersteunen. In de periode waarop deze evaluatie betrekking heeft, is de meerwaarde van het TFTP voor de EU aanzienlijk gebleken. Het instrument wint door het toenemende aantal terreuraanslagen sinds 2015 aan belang. In sommige gevallen is de krachtens de overeenkomst verstrekte informatie zeer nuttig geweest om specifieke onderzoeken in verband met terroristische aanslagen op EU-grondgebied vooruit te helpen.

Wat betreft het potentieel voor verdere verbetering, stelt de Commissie voor dat het Amerikaanse ministerie van Financiën bij de jaarlijkse evaluatie van haar artikel 4-verzoeken beoordeelt voor welke berichttypen en geografische regio's de TFTP-zoekopdrachten het meest en het minst opleveren. De uitkomst van een dergelijke beoordeling dient te worden opgenomen in en in aanmerking te worden genomen bij latere verzoeken op grond van artikel 4. Dit zou kunnen leiden tot een nauwer omschreven verzoek, teneinde zo min mogelijk

gegevens aan de aangewezen verstrekker te vragen, overeenkomstig artikel 4, lid 2. Daarnaast acht de Commissie het raadzaam dat het Amerikaanse ministerie van Financiën de mechanismen verbetert waarmee het beoordeelt of zogeheten “geëxtraheerde gegevens” moeten worden bewaard, teneinde te waarborgen dat deze gegevens niet lang worden bewaard dan noodzakelijk is voor het specifieke onderzoek of de specifieke vervolging waarvoor deze worden gebruikt (artikel 6, lid 7). In dit verband verzoekt de Commissie de lidstaten ook om Europol te informeren als het enige contactpunt (SPoC) waar het gaat om de verstrekking van latere informatie van het Amerikaanse ministerie van Financiën, wanneer een onherroepelijke beslissing in de zaak is gegeven, waarna de geëxtraheerde gegevens betreffende die zaak in beginsel dienen te worden verwijderd. Bijzondere aandacht dient ook te worden besteed aan geëxtraheerde gegevens die door de analisten van het Amerikaanse ministerie van Financiën ingezien, maar uit overwegingen van relevantie niet verder worden verspreid in het kader van een specifiek onderzoek.

Bovendien dienen de lidstaten regelmatig feedback aan Europol te verschaffen, die zo nodig verder kan worden gedeeld met het Amerikaanse ministerie van Financiën, over de toegevoegde waarde van de van het ministerie van Financiën ontvangen TFTP-aanwijzingen, hetgeen kan leiden tot een verdere verbetering van de kwaliteit en de kwantiteit van de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van de artikelen 9 en 10. De Commissie waardeert en stimuleert het streven van Europol om het TFTP actief onder de aandacht te brengen en de lidstaten te helpen die hun voordeel willen doen met de adviezen en ervaring die Europol kan bieden op het gebied van het opstellen van gerichte artikel 10-verzoeken.

De Commissie merkt op dat de procedures voor de behandeling van verzoeken van personen om na te gaan of hun gegevensbeschermingsrechten conform de overeenkomst zijn geëerbiedigd, doeltreffend lijken te werken. De Commissie geeft het Amerikaanse ministerie van Financiën echter in overweging te waarborgen dat dergelijke verificaties alle relevante rechten uit hoofde van de overeenkomst bestrijken, en dus ook na te gaan of er alleen gezocht is op grond van eerder verkregen gegevens of bewijsmateriaal waardoor met betrekking tot het voorwerp van de zoekopdracht aannemelijk wordt gemaakt dat er een verband is met terrorisme of terrorismefinanciering.

De Commissie is verheugd over de aanhoudende transparantie van de Amerikaanse autoriteiten bij het delen van informatie, waaruit de waarde blijkt die het TFTP heeft voor de internationale bestrijding van terrorisme. In de gedetailleerde informatie over het mogelijke en feitelijke gebruik van in het kader van het TFTP verstrekte gegevens en concrete gevallen daarvan die in het gezamenlijke evaluatieverslag en in het kader van deze evaluatie zijn genoemd, worden de werking en de toegevoegde waarde van het TFTP duidelijk uitgelegd.

De Amerikaanse autoriteiten hebben op grote schaal gebruikgemaakt van de mogelijkheid om op grond van artikel 9 van de overeenkomst via het TFTP verkregen gegevens spontaan te verstrekken aan EU-autoriteiten. Daarnaast heeft Europol proactief een reeks verzoeken uit hoofde van artikel 10 van de overeenkomst ingediend in de periode waarop de evaluatie betrekking heeft. Dit heeft bijgedragen tot de bekendheid van de EU-autoriteiten met het TFTP, hetgeen heeft geleid tot een toegenomen gebruik van het TFTP door die autoriteiten.

De EU-autoriteiten hebben meegedeeld dat de door het Amerikaanse ministerie van Financiën schriftelijk verstrekte aanwijzingen doeltreffender zouden kunnen worden verwerkt als zij in digitale vorm zouden worden aangeleverd. De Commissie verzoekt het Amerikaanse ministerie van Financiën en Europol na te gaan hoe de verwerking van aanwijzingen kan worden vergemakkelijkt op een wijze die verenigbaar is met de veiligheidsvoorschriften van het TFTP.

Een regelmatige evaluatie van de overeenkomst is van wezenlijk belang om een correcte uitvoering te waarborgen, een vertrouwensrelatie tussen de overeenkomstsluitende partijen op te bouwen en belanghebbenden gerust te stellen wat het nut van het TFTP-instrument betreft. De Commissie en het Amerikaanse ministerie van Financiën hebben afgesproken om de volgende gezamenlijke evaluatie overeenkomstig artikel 13 van de overeenkomst begin 2021 uit te voeren.

De werking van de overeenkomst, de gezamenlijke evaluatie alsook de betrokken resultaten en aanbevelingen zijn uitvoerig beschreven in het werkdocument van de diensten van de Commissie dat dit verslag vergezelt.